

Export af de Produkter, der derved komme frem. Men jeg tror som sagt, at den her tilstedeværende Trang kan afhjælpes netop gennem de mindre og større Landbrugsskoler, der ere fremblomstrede paa Landet. Jeg indser ikke, at der skulde være Noget i Veien for at give disse Skoler den særlige Organisation, som er nødvendig for ogsaa at kunne optage Husmændene og Husmandskræfterne og uddanne Husmændene til nyttig Virksomhed, idet man da ogsaa ved den større Landbohøjskole i Kjøbenhavn maatte tage særligt Hensyn til Uddannelse af Lærere til denne specielle Virksomhed. De Lønninger, der nu i § 1 ere ansatte for Lærerne, have været Gjenstand for Omtale af flere af de ærede foregaaende Talere. Jeg skal i denne Henseende henpege paa, at det, man her har indsat som Lønninger, er ikke mere, end hvad der nu er Reglen ved Universitetet. Naar der i det andet Tjing har været Hentydning til, at der da kunde ønskes Mere for Universitetet, naar man her kom op i Hvide med Universitetet, skal jeg i Hovedsagen lade det ligge. Jeg anser det kun for en Antydning af, at Universitetet er og vedbliver at være en endnu højere staaende videnskabelig Anstalt, hvor man foruden at opdrage Ungdommen tillige noget mere, end det kan siges at være Tilfældet med Landbohøjskolen, har et andet Diemed, nemlig tillige at opdrage Lærerkæfter; og naar det er Tilfældet med en videnskabelig Anstalt, tror jeg ogsaa, at der med en vis Berettigelse kan være Grund til at opstille højere Lønningsstater for en saadan Anstalt, der i endnu højere Grad er en videnskabelig Anstalt end denne. Med Hensyn til § 4 har der været en Antydning af, at man skulde flytte Landbohøjskolen til Sjælland. Det er jo en Yndlingstankte hos det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), men jeg skal i saa Henseende fremdeles udtale, hvad jeg tidligere har haft Leilighed til at udtale, at jeg tror, at man vilde gjøre Sjælland og Provindserne en daarlig Tjeneste ved at flytte Anstalten derover. Jeg tror, at man meget snart vilde komme tilbage til at fjerne Hovedstaden med de mange videnskabelige Læremidler, her ere for Haanden baade for Lærere og Elever, men især for Lærerne. Gjennem denne Trang vil man snart komme til at længes tilbage til Kjøbenhavn, saa at man altsaa snart atter maatte konstruere en Højskole her. Hvorfor da ikke beholde det tilstedeværende Materiale, som nu med Lethed kan udvides og forbedres, og saa se at faae Skolerne ude paa Landet, de saakaldte Landbrugsskoler, saa meget mere fuldkomne?

Sagen har jo ogsaa en finantziel Side, idet det er store Beløb, der kræves til Udvidelsen, men det formindskes dog noget ved det alt tilstedeværende. Der er mangfoldige gode Bygninger paa Landbohøjskolens Terræn, ligesom der ogsaa er anvist en Erstatning for Udgifterne i et andet Terræn, der kan sælges. Jeg anser det for tvivlsomt, at man vil komme op til saa store Summer ved at sælge det hele, som Enkelte tro. Jeg anser det for rimeligere, at man vil faae en Skuffelse der, medens man ved at sælge smaat af de tilstedeværende mindre Arealer, der blive disponible, og ganske rolig bruge dette Areal til andre offentlige Anstalter, sikkert vil komme til det finantzielt bedste Resultat. Jeg holder derfor af forskjellige Grunde paa, at Landbohøjskolen bliver, hvor den er, og snarest mulig faar sine nødvendige Udvidelser og Forbedringer, og at man dernæst hurtigst mulig skrider til en Udvidelse og Omdannelse af Landbrugsskolerne paa Landet, specielt ogsaa tagende Hensyn til de Krav, der gjøres, og det med Rette, fra Husmandsstændens Side. Med Hensyn til § 5 kan jeg ikke negte, at jeg der finder det i høi Grad nødvendigt, at den øverste Ledelse bliver i Indenrigsministerens Hænder, idet jeg tror, at man kun derigennem kan faae den tilbørlige Oversigt over, hvor Skolerne bør lægges, og hvorledes de bør konstrueres. Jeg tror, det vil være umuligt for Rigsdagen i Detailler at kunne overse paa dette Omraade, saa at Lovforslaget, som det nu foreligger her, ogsaa tilfredsstiller mig i saa Henseende. Med Hensyn til den særdeles vigtige Henvisning, der af flere Talere er gjort til andre Skoler her i Landet, med Hensyn til Højskolerne, skal jeg kun udtale, at denne Henvisning jo kan have sin store Berettigelse, men jeg vil ikke komme nærmere ind paa det her hen hørende, før jeg ser, hvad et saadant Lovforslag som det bebudede kommer til at indeholde. Før man paa det næste kjender Indholdet af det Lovforslag, der saaledes mulig vil fremkomme, mener jeg ikke, det er nødvendigt at udtale sig om Sagen, hverken om Sagen i dens Almindelighed eller om Sagen i dens Detailler. Jeg skal derfor afslutte med disse Bemærkninger, haabende at Lovforslaget maa nyde hurtig Fremme denne Gang.

Inden: Jeg bad om Ordet i Anledning af det, det ærede Medlem for Randers Amts 3die Valgkreds (Hjerre) udtalte, idet jeg nemlig fuldstændig deler hans Anskuelse om, at der er en vid Mark i Retning af at gjøre Noget for de mindre heldig stillede